
VEDTAGNE TEKSTER

P8_TA(2018)0482

Kommissionens 2018-rapport om Montenegro

Europa-Parlamentets beslutning af 29. november 2018 om Kommissionens 2018-rapport om Montenegro (2018/2144(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til stabiliserings- og associeringsaftalen mellem EU og Montenegro, der trådte i kraft den 1. maj 2010,
- der henviser til erklæringen fra topmødet mellem EU og Vestbalkan den 17. maj 2018 og dets prioriterede Sofiadagsorden,
- der henviser til det 9. møde i Stabiliserings- og Associeringsrådet EU-Montenegro den 25. juni 2018,
- der henviser til Montenegros tiltrædelse til NATO den 5. juni 2017,
- der henviser til parlamenterne i Montenegro og Kosovos ratificering af grænsedragningsaftalen mellem Montenegro og Kosovo,
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 6. februar 2018 med titlen "Et troværdigt udvidelsesperspektiv for landene på Vestbalkan og et øget engagement heri fra Den Europæiske Unions side" (COM(2018)0065),
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 17. april 2018 med titlen "2018-meddelelse om EU's udvidelsesstrategi" (COM(2018)0450), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "Rapport for 2018 om Montenegro" (SWD(2018)0150),
- der henviser til Kommissionens vurdering af 17. april 2018 af Montenegros økonomiske reformprogram for 2018-2020 (SWD(2018)0131) og Rådets fælles konklusioner fra den økonomiske og finansielle dialog mellem EU og det vestlige Balkan af 25. maj 2018,
- der henviser til rapporter fra valgobservationsmissionen under OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (OSCE ODIHR) og til udtalelse fra Europa-Parlamentets valgobservatørdelegation om præsidentvalget den 15. april 2018,
- der henviser til erklæringen og henstillingerne fra det 15. møde i Det Parlamentariske

Stabiliserings- og Associeringsudvalg EU-Montenegro, der blev afholdt i Podgorica den 16.-17. juli 2018,

- der henviser til resultatet af 2017-undersøgelsen om marginaliserede romaer på Vestbalkan, der blev gennemført af Kommissionen, Verdensbanken og FN's udviklingsprogram,
  - der henviser til Berlinprocessen, som blev igangsat den 28. august 2014,
  - der henviser til sine tidligere beslutninger om Montenegro,
  - der henviser til forretningsordenens artikel 52,
  - der henviser til Udenrigsudvalgets betænkning (A8-0339/2018),
- A. der henviser til, at hvert kandidatland vurderes individuelt på grundlag af dets egne resultater, og at hastigheden og kvaliteten af reformer afgør tidsplanen for tiltrædelsen;
- B. der henviser til, at Montenegro i øjeblikket er det land, der er nået længst i forhandlingsprocessen, idet det har åbnet 31 af de 35 kapitler i EU's fællesskabsret til forhandling, hvoraf tre er blevet foreløbigt lukket;
- C. der henviser til, at en konstruktiv dialog blandt interne politiske kræfter og med nabolandene vil være afgørende for at gøre yderligere fremskridt inden for EU-tiltrædelsesprocessen;
- D. der henviser til, at Montenegro fortsat går ind for at skabe en fungerende markedsøkonomi og er blevet ved med at opbygge en resultatliste over forpligtelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen;
- E. der henviser, at Montenegro nyder godt af førtiltrædelsesbistand under instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA II);
- F. der henviser til, at Montenegro bl.a. skal styrke den parlamentariske, lovgivningsmæssige og tilsynsmæssige kapacitet, institutionernes gennemsigthed, overholdelse af retsstatsprincippet og retsvæsenets uafhængighed, den indenlandske behandling af sager om krigsforbrydelser, valgprocessens integritet, mediefrihed og kampen mod korruption, organiseret kriminalitet og den uformelle økonomi;
1. glæder sig over Montenegros fortsatte engagement i EU-integrationsprocessen og de fortsatte gode fremskridt overordnet set, der er baseret på en bred offentlig opbakning til denne strategiske beslutning;
  2. understreger, at gennemførelsen og anvendelsen af reformer fortsat er en nøgleindikator for en vellykket integration; opfordrer Montenegro til at forbedre planlægningen, koordineringen og overvågningen af gennemførelsen af ny lovgivning og nye politikker og opfordrer til rettidig gennemførelse af de foreløbige benchmarks for kapitel 23 og 24;
  3. bifalder den vurdering, som Kommissionen i sin meddelelse af 6. februar 2018 om strategien for det vestlige Balkan har fremlagt om, at Montenegro muligvis kan være klar til medlemskab i 2025, hvis der findes en stærk politisk vilje, gennemføres reelle og

bæredygtige reformer og findes endelige løsninger på tvisterne med naboerne;

4. opfordrer Kommissionen og Rådet til at sikre, at den næste flerårige finansielle ramme omfatter hensigtsmæssige bestemmelser, der åbner mulighed for Montenegros tiltrædelse af Den Europæiske Union som skitseret i strategien for det vestlige Balkan;

Demokratisering

5. minder alle politiske partier om, at et konstruktivt politisk engagement afhænger af et fuldt fungerende parlament, hvor alle politikere påtager sig deres ansvar over for vælgerne ved at udfylde deres plads i parlamentet; glæder sig over, at de fleste oppositionspartier er vendt tilbage til parlamentet efter et langvarigt parlamentarisk boykot; opfordrer indtrængende alle andre politiske partier til at vende tilbage til parlamentet og til at gøre en større fælles indsats for at føre en reel politisk dialog for at sikre, at det kan spille sin rolle som lovgiver og føre tilsyn og således genoprette en fungerende demokratisk proces;
6. efterlyser gennemførelse af lovgivning om offentlig og politisk deltagelse blandt kvinder og mindretal, navnlig romaer¹, bl.a. med hensyn til fremme af, at kvinder fra minoriteter reelt deltager i beslutningsprocesser og får stillinger inden for den offentlige forvaltning og andre offentlige institutioner;
7. opfordrer Montenegros politiske ledere til at fokusere på de tilbageværende udfordringer med hensyn til at imødekomme udfordringer med retsstatsprincippet, mediefrihed, korruption, hvidvaskning af penge, organiseret kriminalitet og dermed forbundet vold og til at prioritere afhjælpning af disse udfordringer;
8. bemærker, at de grundlæggende frihedsrettigheder blev overholdt ved præsidentvalget i april 2018; opfordrer regeringen til at samarbejde med oppositionspartierne og civilsamfundet med henblik på at foretage en omfattende afhjælpning af de mangler, som OSCE/ODIHR har kortlagt, og fuldt ud gennemføre sine prioriterede henstillinger, ved at vedtage den planlagte nationale lovgivning og styrke gennemsigtigheden og professionaliseringen af valgadministrationen med henblik på at forbedre offentlighedens tillid til valgprocessen; opfordrer til, at lokalvalgene afholdes samtidig i hele landet, og at kvaliteten og gennemsigtigheden i forbindelse med valget forbedres; opfordrer indtrængende til, at bestemmelserne om gennemsigtighed i finansieringen af de politiske partier strammes;
9. opfordrer til en fuldstændig undersøgelse af alle påståede uregelmæssigheder i forbindelse med valg; insisterer endnu en gang på behørig politisk opfølgning på "lydoptagelsesaffæren" fra 2012; opfordrer korruptionsbekæmpelsesagenturet til at styrke kontrollen med eventuelt misbrug af offentlige ressourcer til formål, der vedrører politiske partier;
10. udtrykker sin bekymring over det montenegrinske parlaments beslutning om at afskedige Vanja Čalović Marković fra bestyrelsen for agenturet for forebyggelse af korruption; opfordrer indtrængende til fuld åbenhed i håndteringen af denne sag;

---

¹ Ordet "roma" bruges som en fællesbetegnelse, der omfatter flere forskellige beslægtede grupper, såvel fastboende som omvandrende; ikke blot romaer, men også ashkalier, egyptere og andre, der kan have en forskellig kultur og levevis.

Retsstaten

11. noterer sig den centrale rolle, som revisionsmyndigheden, korruptionsbekæmpelsesagenturet, kommissionen for kontrol med offentlige indkøb, konkurrenceagenturet og myndigheden med ansvar for statsstøtte har i kampen mod organiseret kriminalitet; glæder sig over de fortsatte reformer, der sigter mod at forbedre disse institutioners kapacitet og uafhængighed, men noterer sig behovet for at forbedre effektiviteten, skabe bedre resultater, tilskynde til forebyggelse af korruption, herunder ved hjælp af passende sanktioner, og fjerne resterende forhindringer for deres fulde uafhængighed;
12. bemærker de fremskridt, der er gjort med at styrke korruptionsbekæmpelsesagenturets kapacitet med hensyn til undersøgelser af kampagnefinansiering; understreger imidlertid behovet for at øge tilliden til agenturet og forbedre dets omdømme, hvilket kan opnås ved at skabe yderligere afstand mellem dets arbejde og enhver form for politisk indflydelse;
13. glæder sig over bestræbelserne på at forbedre gennemsigtigheden i den offentlige administration og udvekslingen af oplysninger, men tilskynder til, at der etableres en mere borgervenlig og professionel offentlig administration, der ikke er politisk funderet; bifalder ombudsmandens mere effektive arbejde; opfordrer til forbedrede lovpligtige konsekvensanalyser, detaljerede rapporter om revisioner og fælles offentlige høringer om lovgivningsforslag; understreger betydningen af samarbejde med civilsamfundsorganisationer og åben adgang til oplysninger med henblik på at bekæmpe korruption effektivt og tilskynder til en revision af de lovgivningsmæssige ændringer, der blev foretaget i maj 2017; anbefaler, at ressourcerne og den menneskelige kapital i den offentlige administration optimeres;
14. glæder sig over de betydelige fremskridt, som Montenegro har gjort på området for e-governance og e-deltagelse, hvor landet er rykket op blandt de 25 bedst placerede i henhold til FN's undersøgelse af e-forvaltning i 2016; opfordrer regeringen i Montenegro til at opretholde dette reformtempo med henblik på at gøre den offentlige administration endnu mere effektiv og tilgængelig;
15. glæder sig over de moderate fremskridt i retning af en styrkelse af retsinstitutters uafhængighed, gennemsigtighed, ansvarlighed, professionalisme og effektivitet; opfordrer til at indføre beskyttelsesmekanismer mod politisk interferens og for en sammenhængende anvendelse af etiske regler og disciplinære foranstaltninger; glæder sig over, at der for første gang er blevet udpeget nye dommere og anklagere vha. det nye ansættelsessystem;
16. noterer sig, at der er behov for at gøre fremskridt med hensyn til de retlige procedurer i forbindelse med det påståede kupforsøg i oktober 2016 ved at sikre fuldt retligt samarbejde med tredjelande; glæder sig over beslutningen om at transmittere rettens behandling af sagen offentligt for at fremme gennemsigtigheden;
17. glæder sig over ændringerne af loven om rådet for retsvæsenet, der blev vedtaget den 29. juni 2018, og som åbner mulighed for, at rådet for retsvæsenet fortsat kan fungere efter hensigten; konstaterer, at disse ændringer blev vedtaget i overensstemmelse med henstillingerne fra Venedigkommissionen; understreger, at disse ændringer med hensyn til valg af lægmedlemmer af rådet kun er en midlertidig løsning; opfordrer

indtrængende parlamentets nyligt nedsatte ad hoc-arbejdsgruppe til hurtigt at afklare dette spørgsmål;

18. er bekymret over det stigende antal tilfælde af vold og snigmord forbundet med organiseret kriminalitet, som har en skadelig virkning på almindelige borgeres dagligdag; glæder sig over, at myndighederne har påpeget dette problem, men opfordrer til mere effektive forebyggende foranstaltninger, herunder brug af ikkedomsbaseret konfiskation af aktiver; roser efterforskningen, retsforfølgningen og dommene i sager om korruption på højt niveau; anerkender dog, at de allerede opnåede resultater skal styrkes yderligere, navnlig med hensyn til hvidvaskning af penge og menneskehandel;
19. opfordrer til fremskridt med hensyn til at forhindre interessekonflikter og ulovlig berigelse blandt offentligt ansatte, herunder på kommuneplan; opfordrer myndighederne til at intensivere konfiskeringen af aktiver fra kriminelle aktiviteter, fremskynde undersøgelser af uberettiget velstand og træffe andre foranstaltninger, der fører til afvikling af kriminelle bander, ved at fjerne forbindelsen mellem organiseret kriminalitet, erhvervslivet og politik; tager i mellemtiden afstand fra den anvendte praksis med at pålægge sanktioner, der ligger under det lovbestemte minimum, da den har en virkning modsat hensigten om at forebygge korruption;
20. minder om, at Montenegro skal gøre sig yderligere bestræbelser på at sikre en effektiv beskyttelse af ejendomsretten i tråd med EU's regler og standarderne for internationale menneskerettigheder; opfordrer indtrængende de statslige myndigheder til at fastsætte bestemmelser om retfærdige procedurer inden for et rimeligt tidsrum, når de gennemfører de eksisterende nationale retlige rammer, bl.a. med hensyn til ejendomsrettigheder og tilbagegivelse af ejendom; bemærker, at en solid, ikkediskriminerende og stabil ordning for ejendomsrettigheder er en forudsætning for tillid hos borgerne, erhvervslivet og udenlandske investorer;

Grænseforvaltning og migration

21. bemærker, at Montenegro hidtil har vist sig at være i stand til at behandle asylansøgninger, men understreger, at der må gøres yderligere fremskridt; opfordrer Montenegro til et tættere samarbejde med Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning for at forbedre grænseforvaltningen i overensstemmelse med europæiske normer, håndtere den ulovlige migration og ødelægge netværk for smugling af migranter; opfordrer til at intensivere indsatsen og det grænseoverskridende samarbejde for at forhindre og afvikle organiserede kriminelle netværk med relation til menneskehandel samt smugling af stoffer og tobak; fremhæver de vedvarende bekymringer over ulovlig handel med tobak i Montenegro, navnlig handlen omkring landets frihandelszoner; opfordrer Kommissionen til fortsat at støtte Montenegro med hensyn til at kontrollere landets frihandelszoner og at arbejde på at forhindre ulovlig handel;
22. beklager det manglende fremskridt med hensyn til håndtering af menneskehandel og opfordrer til, at der lægges vægt på forebyggelse af tvungen organiseret prostitution og børnetiggeri; understreger, at der er behov for yderligere tiltag med hensyn til identifikation af ofre og deres adgang til bistand, kompensation og beskyttelsesforanstaltninger; opfordrer Montenegro til at yde effektiv beskyttelse til ofre for menneskehandel og til at lægge særlig vægt på rehabilitering af børn, der er ofre for menneskehandel, og til romakvinder og -piger, på grund af de sårbare forhold, som de

befinder sig i som følge af fattigdom og marginalisering;

Medierne

23. er i stigende grad bekymret over status for ytrings- og mediefriheden, hvor tre rapporter til Kommissionen efter hinanden har noteret "intet fremskridt"; minder om, at det relaterede kapitel 23 blev åbnet i december 2013, og at fremskridt i dette kapitel og kapitel 24 fastlægger det overordnede tempo i forhandlingerne; fordømmer i de skarpest mulige vendinger intimidering, smædekampanjer og verbale og fysiske angreb på journalister; bemærker, at der blev rapporteret om syv tilfælde af angreb på journalister i 2017; opfordrer indtrængende regeringen til at sikre, at journalister beskyttes i praksis; opfordrer til, at der tages yderligere skridt til at sikre mediernes og journalisternes uafhængighed, og opfordrer til, at der systematisk indsamles data om trusler mod journalister; bemærker, at EU's delegation i Montenegro følger situationen på tæt hold;
24. er særlig bekymret over angrebet den 8. maj 2018 mod Vijesti-journalisten Olivera Lakić og kræver en tilbundsgående undersøgelse af sagen; finder det uacceptabelt, at der ikke er sket nogen ny udvikling med hensyn til undersøgelser af gamle sager om vold mod journalister; opfordrer myndighederne til fuldt ud at fordømme alle angreb mod journalister og at fremme foranstaltninger til beskyttelse af journalister og bekæmpelse af straffrihed;
25. beklager det økonomiske og redaktionelle pres, der lægges på Montenegros offentlige radio- og TV-station (RTCG) og agenturet for elektroniske medier; opfordrer til, at der træffes beskyttelsesforanstaltninger mod utilbørlig politisk og forretningsmæssig påvirkning, og at der sikres fuld gennemsigtighed i forbindelse med reklamer i medierne; gentager behovet for, at RTCG og alle andre medier beskyttes mod utilbørlig politisk indflydelse; opfordrer indtrængende de statslige myndigheder til at forsyne både tilsynsmyndighederne for medierne og den offentlige radio- og TV-station med tilstrækkelige midler til at sikre både RTCG's og AEM's finansielle autonomi og uafhængighed, som er af afgørende betydning for et solidt mediemiljø i under valgkampagnerne; beklager ændringen i sammensætningen af RTCG-rådet og afskedigelsen af generaldirektøren for RTCG, Andrijana Kadija; mener, at tidlig afskedigelse kun bør være tilladt under visse omstændigheder;
26. advarer om, at manglende finansiell autonomi for medierne giver næring til politisk afhængighed og polarisering; er af den opfattelse, at en gennemsigtig og ikkediskriminerende fordeling af de statslige reklamemidler er påkrævet, og opfordrer myndighederne til at overveje alternative former for indirekte tilskud for at fremme mediernes uafhængighed;
27. understreger den rolle, som agenturet for elektroniske medier og effektiv selvregulering spiller med hensyn til at sikre de højeste etiske standarder i Montenegros medier og reducere antallet af smædekampanjer; bemærker, at journalisternes vanskelige situation underminerer mediernes kvalitet og professionalisme;

Civilsamfundet og menneskerettigheder

28. understreger den afgørende rolle, som civilsamfundsorganisationerne spiller med hensyn til at forbedre statsinstitutionernes funktionsmåde og bekæmpe korrupcion og organiseret kriminalitet; fordømmer i denne forbindelse på det kraftigste den seneste

intimidering af og uacceptable smædekampagne mod civilsamfundsorganisationer, som har været kritiske over for det overordnet set langsomme fremskridt, eller mangel herpå, inden for vigtige retsstatsområder;

29. opfordrer til større opmærksomhed i forbindelse med udarbejdelse og gennemførelse af lovgivning på områder, der har indvirkning på civilsamfundets spillerum, så det sikres, at lovgivningen ikke medfører en uforholdsmæssig stor byrde for civilsamfundsorganisationer eller får en diskriminerende virkning på civilsamfundet eller mindsker dets spillerum; fremhæver behovet for at sikre adgang til offentlig finansiering for civilsamfundsorganisationer, der arbejder for menneskerettigheder, demokrati og retsstaten, herunder kontrolorganer og interesseorganisationer og små græsrodsbevægelser; mener, at civilsamfundsorganisationer frit bør kunne modtage midler fra andre donorer, f.eks. private donorer, internationale organisationer, organer eller agenturer;
30. noterer sig ændringerne af lovgivningen om NGO'er, hvor der sigtes mod at øge deres offentlige støtte, og anbefaler hurtig vedtagelse af den nødvendige afledte ret; gentager sin opfordring til systematiske, fælles, rettidige og reelle høringer med civilsamfundet og den bredere offentlighed om vigtige EU-relaterede lovgivningsmæssige reformer, herunder deres gennemførelse på lokalt plan, for at gøre beslutningstagningen mere demokratisk og skabe øget gennemsigtighed; anbefaler en forbedring af det finansielle regelsæt for civilsamfundsorganisationer, ved at der tildeles yderligere ressourcer og fastsættes klare regler om statslige mekanismer til høring af civilsamfundsorganisationer;
31. glæder sig over den igangværende lovgivningsmæssige tilpasning med hensyn til grundlæggende rettigheder; opfordrer indtrængende til, at den institutionelle ramme, der giver mulighed for effektiv rettighedsbeskyttelse, udvides, herunder i tilfælde af mishandling udøvet af lovhåndhævere, intimidering og fysiske angreb; opfordrer til at opdatere lovgivningen om religionsfrihed;
32. sætter pris på de bestræbelser, der er gjort hidtil med hensyn til at gennemføre Istanbulkonventionen, men opfordrer indtrængende til forbedring af håndhævelsen og overvågningen af mekanismer til beskyttelse af menneskerettigheder, blandt andet ved at bekæmpe vold mod kvinder og børn; opfordrer i denne forbindelse til effektiv gennemførelse af politikker på området for grundlæggende rettigheder, navnlig med hensyn til ligestilling mellem kønnene, social inklusion af personer med handicap, børns rettigheder og romaers rettigheder, ved at sikre, at der afsættes tilstrækkelige budgetter og ressourcer til at gennemføre politikkerne og øge kapaciteten hos de ansvarlige institutioner; opfordrer myndighederne til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at forebygge tvangsægteskaber for børn;
33. opfordrer indtrængende Montenegro til at sikre fuld og rettidig gennemførelse af sin lovgivning om ligestilling og bekæmpelse af forskelsbehandling og at overvåge dens indvirkning på kvinder fra dårligt stillede og marginaliserede sociale grupper; opfordrer Montenegro til at sikre alle kvinder uhindret adgang til retfærdighed, tilbyde gratis retshjælp til kvinder, der har været udsat for kønsbaseret vold, med særlig opmærksomhed på romakvinder, kvinder med handicap og kvinder, der bor i landdistrikter og fjerntliggende egne; opfordrer Montenegro til at styrke de relevante myndigheders rolle og kapacitet, således at de er bedre rustet til at håndtere beskyttelse og rehabilitering af ofre og proaktivt at arbejde sammen med mænd om ikke at begå

vold mod kvinder; opfordrer Montenegro til at øge antallet af statsdrevne krisecentre og deres kapacitet;

34. opfordrer myndighederne i Montenegro til fortsat at forbedre klimaet med hensyn til samfundsmæssig inklusion og tolerance og at træffe effektive foranstaltninger mod hadefulde udtalelser, social eksklusion og diskriminering af minoriteter; bemærker, at Montenegro stadig ikke helt har tilpasset sig FN's konvention om rettigheder for personer med handicap; opfordrer de kompetente myndigheder til fortsat at styrke indsatsen for at sikre LGBTI-personers rettigheder; er fortsat bekymret over problemerne med accept af seksuel mangfoldighed i det montenegrinske samfund; er bekymret over den forskelsbehandling, som kvinder og piger i romasamfundet står over for, og udtrykker bekymring over, at marginaliserede romaer i Montenegro har begrænset adgang til alle aspekter af menneskelig udvikling, hvilket fremgår af resultaterne af en undersøgelse fra 2017 om dette emne; understreger betydningen af at styrke SMV-sektoren og yde støtte gennem bedre lovgivning og gennemførelse af industripolitik;
35. noterer sig de fortsatte fremskridt i retning af at forbedre forholdene for minoriteter; opfordrer til, at den multietniske identitet i området omkring Kotorbugten respekteres, og at der gøres en yderligere indsats for at beskytte den;
36. opfordrer indtrængende Montenegro til at iværksætte oplysningskampagner for at bekæmpe diskriminering og vold mod LGBTI-personer og sikre retfærdig efterforskning og retsforfølgning af forbrydelser, der begås mod dem;
37. opfordrer indtrængende Montenegro til at iværksætte oplysningskampagner for at tilskynde til indberetning af vold i hjemmet mod kvinder og piger, øge antallet af veluddannede dommere under hensyntagen til ligestillingsaspektet, sikre grundig efterforskning og retsforfølgning af forbrydelser og sikre ofrene bistand, rådgivning og genintegrering;

Økonomi, socialpolitik, beskæftigelse og uddannelse

38. glæder sig over de fremskridt, som Montenegro har gjort med hensyn til at sikre makroøkonomisk stabilitet og budgetkonsolidering, og opfordrer til budgetmæssig gennemsigtighed og forbedring af erhvervs klimaet; understreger, at korruption, den uformelle økonomi, mangler i retsstaten og besværlige regulerende procedurer fortsat forhindrer vækst og investering; understreger, at den europæiske sociale model kræver dialog med alle økonomiske interessenter, herunder fagforeningerne;
39. opfordrer til, at der gøres brug af det fulde potentiale, som digitale værktøjer på området for ejendomsregistrering, fakturering og udstedelse af byggetilladelser frembyder; noterer sig, at det er behov for at fremskynde udrulningen af bredbåndsadgangen for virksomheder og private forbrugere; understreger behovet for rammer for interoperabilitet på statsligt plan for at understøtte yderligere digitalisering og forenkling af administrative og forretningsrelaterede procedurer; glæder sig over den igangværende udvikling af elektronisk registrering af virksomheder online;
40. glæder sig over de lovgivningsmæssige ændringer på uddannelsesområdet og bestræbelserne på at øge deltagelsen i førskoleundervisning, bl.a. hos ugunstigt stillede børn, og fremhæver betydningen af en helhedsorienteret tilgang til udviklingen i den

tidlige barndom; opfordrer indtrængende myndighederne til at afhjælpe den høje langtidsarbejdsløshed blandt unge og kvinder, herunder ved brug af kønsspecifikke konsekvensanalyser, hvor det er relevant; noterer sig udarbejdelsen af en hvidbog til fremme af ungdomsbeskæftigelsen i samarbejde med Den Internationale Arbejdsorganisation; understreger behovet for at gennemføre aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, navnlig for kvinder, der påvirkes negativt af ophævelsen af deres sociale ydelser;

41. bemærker, at arbejdsmarkedets parter systematisk bør høres i spørgsmål vedrørende beskæftigelse og sociale anliggender; understreger behovet for en yderligere styrkelse af det sociale råds kapacitet; bifalder indførelsen af regelsæt på området for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, men er fortsat bekymret over de mange dødsulykker på arbejdspladsen og det lave antal medarbejdere hos arbejdstilsynet;
42. glæder sig over Montenegros forbedrede deltagelse i programmet Erasmus+ og udtrykker støtte til Kommissionens forslag om at fordoble budgettet for Erasmus+; opfordrer til øget koordinering vedrørende tværgående problemer, der påvirker ungdomsbeskæftigelsen, inklusionen, aktivt medborgerskab, frivilligt arbejde og uddannelse;

Miljø, energi og transport

43. udtrykker tilfredshed over, at Montenegro i henhold til artikel 1 i landets forfatning er et miljøvenligt land; bifalder den mulige åbning af EU-rettens kapitel 27 i forhandlingerne med Montenegro i år; opfordrer myndighederne til at sikre bedre beskyttelse af de mest værdifulde områder, navnlig med hensyn til biodiversitet, og til især at gennemgå bygge- og anlægsprojekter, der vedrører hoteller og vandkraftværker;
44. bemærker, at udviklingen af yderligere kapacitet med hensyn til vandkraft og turisme, navnlig i beskyttede områder, skal overholde EU's miljømæssige standarder; udtrykker bekymring over ikke-bæredygtig vandkraftudvikling, da mange af de 80 vandkraftanlæg ikke projekteres i overensstemmelse med internationale konventioner eller EU-lovgivningen på trods af kravene i kapitel 27; opfordrer indtrængende til yderligere udnyttelse af potentielle vedvarende energikilder og foranstaltninger vedrørende energieffektivitet og forbedringen af vand- og affaldshåndtering; glæder sig over den vellykkede tilpasning af Montenegros lovgivning fra 2016 om grænseoverskridende udveksling af elektricitet og naturgas med den tredje energipakke; roser Montenegros forbedrede lovgivning om energieffektivitet og vedvarende energi, men opfordrer indtrængende myndighederne til fuldt ud at tilpasse den nationale lovgivning til direktivet om vedvarende energi og direktivet om bygningers energimæssige ydeevne;
45. opfordrer indtrængende Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) til at revidere sin støtte til vandkraftværksprojekter og til at indstille finansieringen af alle projekter i beskyttede områder og projekter, for hvilke der ikke er foretaget forsvarlige forudgående miljøkonsekvensvurderinger;
46. understreger, at der er behov for en rettidig og præcis orientering af offentligheden om de konsekvenser, som motorvejsbyggeriet vil få for floden Tara, og for, at alle former for dumping af affald og ændring af flodlejet bringes til ophør i overensstemmelse med de forpligtelser, som Montenegro har indgået om bevarelse af områder under særlig

national og international beskyttelse;

47. udtrykker bekymring over lokalplanen med særligt formål for nationalparken Skadarsøen; understreger, at det er nødvendigt at droppe de store vandkraftprojekter ved Moračafloden, da de har væsentlige negative konsekvenser for Skadarsøen og Tarafloden, som begge er beskyttede områder i henhold til national og international lovgivning;
48. glæder sig over den positive udvikling i retning af yderligere tilpasning af Montenegros nationale lovgivning om miljø og klimaændringer med gældende EU-ret; opfordrer den montenegrinske regering til at beskytte Ulcinj Salina-området på både nationalt og internationalt plan i overensstemmelse med anbefalingerne i den EU-finansierede undersøgelse om beskyttelse af Ulcinj Salina; understreger det presserende behov for at sikre, at Ulcinj Salina integreres i Natura 2000-netværket; opfordrer til kortlægning og upegelse af beskyttede havområder;
49. fremhæver Montenegros proaktive deltagelse og konstruktive rolle i det regionale og internationale samarbejde gennem Berlinprocessen og initiativet med de seks Vestbalkanlande; glæder sig over resultatet af topmødet mellem EU og Vestbalkan i 2018, der blev afholdt i Sofia, og vedtagelsen af IPA-pakken fra 2018, som omfatter finansiering af to vigtige infrastrukturprojekter: ringvejen uden om Budva i den adriatisk-joniske korridor og "Vrbnica-Bar"-jernbanestrækningen i korridoren Orienten/det østlige Middelhav; understreger betydningen af disse trafikruter, som udgør den direkte forbindelse mellem Balkanlandene og EU-markederne;
50. bifalder Montenegros intentioner om at etablere EU's emissionshandelssystem (EU ETS) inden for de næste tre år og vedtagelsen af sekundær lovgivning om brændstoføkonomi og emissioner fra nye biler; bemærker vigtigheden af at indarbejde aspekter ved EU ETS, forordningen om indsatsfordeling og overvågnings- og rapporteringsmekanismen (MRM) i den nationale lovgivning;
51. glæder sig over de fortsatte bestræbelser på at intensivere det regionale samarbejde, navnlig på området for miljøbeskyttelse som skitseret i det trilaterale adriatiske initiativ;

Regionalt samarbejde og gode naboskabsforbindelser

52. glæder sig over, at Montenegro fortsat yder en indsats for at opnå et konstruktivt regionalt samarbejde og gode bilaterale naboskabsforbindelser; støtter forslaget om at sænke roamingtaksterne i det vestlige Balkan;
53. glæder sig over ratificeringen af landegrænseaftalen mellem Montenegro og Kosovo; opfordrer til en hurtig indgåelse af aftaler for at løse udestående grænsetvister med andre nabolande;
54. glæder sig over Montenegros og Albanien's undertegnelse af en fælles erklæring og 12 aftaler om gensidig bistand inden for forskellige områder, som er et godt eksempel på det positive samarbejde i regionen;
55. opfordrer indtrængende Montenegro til at forstærke indsatsen for proaktivt at prioritere og straffe krigsforbrydelser og finde ud af, hvad der er sket med forsvundne personer; glæder sig over indsatsen for reintegration af fordrevne personer inden for rammerne af det regionale genhusningsprogram; understreger, at statsanklageren, til trods for at han

har vedtaget fire dokumenter om en strategi for efterforskning af krigsforbrydelser, ikke har indledt nye undersøgelser, anlagt nye retssager eller fremsat nye anklager; er bekymret over, at den særlige anklagemyndighed (SPO) indledte otte nye sager i 2016, hvoraf seks stadig kun befinder sig i den indledende undersøgelsesfase; gentager sin støtte til initiativet om at oprette den regionale kommission for fastlæggelse af fakta om krigsforbrydelser og andre alvorlige menneskerettighedskrænkelser, som blev begået i det tidligere Jugoslavien (RECOM); understreger betydningen af denne proces og den aktive inddragelse af alle politiske ledere i regionen; sætter pris på premierministerens offentlige støtte til RECOM;

56. roser Montenegro for endnu et helt års fuld tilpasning til alle EU's holdninger og erklæringer i forbindelse med den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP) og glæder sig over landets aktive deltagelse i missioner under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP); glæder sig over måden, hvorpå Montenegros udenrigspolitik er blevet gennemført; opfordrer Montenegro til at tilpasse sig EU's fælles holdning om integrering af Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol og de vejledende principper for bilaterale immunitetsaftaler;
57. opfordrer til øget samarbejde mellem Montenegro og EU i bekæmpelse af cyberkriminalitet og om cyberforsvarsspørgsmål;
58. minder om betydningen af Montenegros tiltrædelse til NATO med henblik på at sikre stabilitet og fred i det vestlige Balkan;

o

o o

59. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen og medlemsstaternes regeringer og parlamenter samt til Montenegros regering og parlament.